

Sagina apetala

Fältnarv



Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Caryophyllales (nejlikordningen), **Familj:** Caryophyllaceae (nejlikväxter), **Släkte:** *Sagina* (smalnarvar), **Art:** *Sagina apetala* - fältnarv Ard. **Synonymer:** *Sagina ciliata* Fr.

Kännetecken

En ettårig, vårgroende, 5–10 cm hög, nejlikväxt. Stjälken är spenslig, kal och oftast grenig från basen. De korta, trådfina bladen är kala eller cilierade vid basen och har en 0,1–0,4 mm lång uddspets. Blommorna är fyrtaliga, utan eller med mycket små, vita kronblad. De äggrunda foderbladen är upprätta, mer eller mindre tryckta till och något kortare än den 1,6–2,5 mm långa kapseln. Åtminstone de två yttre foderbladen är spetsiga. Växten blommar i juni-juli och förökar sig med frön. Fältnarv är mycket snarlik hårnarv *Sagina apetala* ssp. *erecta* som har alla foderblad trubbiga och vid fruktmognaden utstående från kapseln.

Utbredning och status

Fältnarv har blivit funnen på omkring 35 lokaler i Skåne, huvudsakligen i kustnära trakter i de södra och sydöstra delarna av landskapet. Den förefaller ha gått tillbaka och är endast påträffad på sju lokaler sedan floraväktarverksamheten startade 1988. Från åtminstone två av dessa lokaler är den troligen försvunnen idag. På Kullaberg i Brunnby socken och vid Stenshuvud i Södra Mellby socken har växten funnits under lång tid, medan en ny förekomst för fältnarv upptäcktes 1990 vid Listarum i Smedstorp socken. Nyligen upptäcktes den på en lokal på södra Öland. I Danmark är den spridd över en stor del av landet och betraktas som tämligen allmän på de södra öarna. Växten är inte känd från övriga nordiska länder. Fältnarv är utbredd och relativt vanlig över stora delar av västra och södra Europa. Den förekommer även i Nordafrika och på spridda lokaler i de västra delarna av Asien. De nordiska förekomsterna tillhör de nordligaste.

Ekologi

Fältnarv växer på kulturpåverkad, sandig mark som hålls öppen genom slitage av tramp, fordonskörning och liknande aktiviteter. Växtplatserna är sommartorra men relativt blöta under övrig del av året. De nuvarande växtplatserna utgörs av hjulspår på en markväg, trampnött klippterräng och ett äldre sandtag. Förutom tidigare fynd på liknande ståndorter, har flera äldre fynd gjorts i åkrar.

Hot

Fältnarv är en konkurrenssvag växt som försvinner om växtplatsen växer igen och vegetationen sluts. Växten har försvunnit från flera äldre lokaler på grund av ändrad markanvändning genom trädplantering, sandtäkt eller bebyggelse. Från åkermark har sannolikt fältnarv försvunnit genom ändrade brukningsformer. Det moderna jordbrukets tätvuxna grödor, intensiva ogräsbekämpning och höga gödselgivor minskar livsutrymmet för små och konkurrenssvaga växter. Denna utveckling bör även ha påverkat fältnarv på ett negativt sätt.

Åtgärder

De återstående lokalerna för fältnarv får inte tillåtas att växa igen. Vid behov måste de röjas och marken eventuellt omröras så att ett glest vegetationstäckte behålls. På Kullaberg växer den inom naturreservatet och här hålls lokalen öppen genom trampet från mängden av besökare. Även lokalen vid Södra Mellby ligger inom ett naturreservat (Esperöd naturreservat), en ändamålsenlig skötsel som gynnar arten är viktig. Skyddsvärdet förhöjs genom att denna lokal hyser flera andra rödlistade växter som flockarun *Centaureum erythraea*, vittåtel *Aira caryophyllea* och ekorrsvingel *Vulpia bromoides*. Lokalerna för fältnarv hålls under årlig uppsikt av Floraväktarna i Skåne.

Övrigt

Fältnarv är fridlyst. Skånskt material av fältnarv odlas bland annat i den botaniska trädgården i Helsingborg. Utländska namn – NO: Trådarve, DK: Kronløs Firling, GB: Annual Pearlwort.

Naturvård

Fridlysning: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 8. Bestämmelsen gäller hela landet

Litteratur

- Anonym 1996. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1995. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1996 (1): 5–52.
- Anonym 1997. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1996. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1997 (1).
- Jessen, K. & Lind, J. 1922–1923. Det Danske Markkruddts Historie. Det kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, naturv. og mathem. Afd. 8 Række. VIII. København.
- Mattiasson, G. 1993. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1992. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1993 (1): 24–68.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1982. Projekt Linné rapporterar 133–143. Svensk Bot. Tidskr. 76: 281–282.
- Olsson, K.-A. 2004. Floraväktarrapport 2004. Bot. Not. 137 (3): 1–36.
- Olsson, K.-A. & Tyler, T. 2001. Skånes rödlistade kärleväxter i ett historiskt perspektiv. Bot. Not. 134 (2): 1–21.
- Pedersen, A. 1959. Caryophyllaceernes udbredelse i Danmark. Bot. Tidsskr. 55: 157–267.

Författare

Kjell-Arne Olsson 1995. Rev. Margareta Edqvist 2006. ©ArtDatabanken, SLU 2007.